СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 186. Джерзи Сіти, Н. Дж., второк, 12 серпня 1930. VOL. XXXVIII. No. 186. Jersey City, N. J., Tuesday, August 12, 1930. THREE CENTS.

ГУВЕР ВИГОТОВИВ ПЛЯН ДОПОМОГИ

ВАШИНҐТОН. — Президент Гувер покликує до життя допомоговий комітет помочі потерпівшим від посухи, який буде зложений у той спосіб, що кождий пошкодований округ заіменує до комітету своїх відпоручників. До того комітету належатимуть 12 ґовернорів чи їх заступників зі стейтів, потерпівших від посухи. Червоний Хрест і Федеральна Фармерська Рада стануть комітетови до помочі. Залізниці вже згодилися знизити оплати за перевіз худоби і поживи. Знову Фармерська Рада рішила призначити $97,000,000, титулом зворотних дволітних позичок, на закупно поживи і худоби для потерпівших від посухи.

КАТОЛИКИ ПРОТИ НЕВІДПОВІДНИХ ВИСТАВ.

НЮ ЙОРК. — В архидієцезії кардинала Гейса поведено кампанію проти „неморальних" театральних вистав у Ню Йорку.

Перед катедрою роздано минулої неділі 1,500 відозв, які є відбиткою з бюлетену „Ди Кетолик Тіейтер Мувмент", а в яких обговорюється відносини в Ню Йорку. Там піднесено, що Ню Йорк є дуже гарним і притягаючим містом, але є в нім і богато поганого, коли ходить про театральні вистави. Та театральна критика відноситься до двох вистав, „Лизистрата" і „Бенітіс", які, як кажеться у відозві, є „нечестю для найкрашого, найблагороднішого й найбільш гостинного американського міста".

Ті відозви порозсилано почтою передплатникам згаданого католицького театрального журналу до дальшого поширення.

ПОГОДЯТЬСЯ ЩОДО ПРОГИБІЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Никлас Ботлер, президент Колюмбійського університету, твердить, що на найближчій республиканській конвенції нюйорського стейту більшість делеґатів заявиться за знесення прогибіції. Тесаме буде й на демократичній стейтовій конвенції. В той спосіб питання прогибіції буде усунене, бо обі партії стануть згідно на однім і тімсамім становищі. Ботлер заповідає, що на ґовернора кандидуватиме ще й сухий кандидат, але він не матиме ніяких виглядів на вибір.

ЖЕРТВА БАНДИТСЬКОЇ СТРІЛЯНИНИ.

НЮ ЙОРК. — Два бандити вирівнували між собою порахунки револьверовими стрілами. По стрілянині зникли, а мала Сандіна Камарато, котра бавилася в той час на вулиці, поцілена заблукавшою ся бандитською кулею впала нежива в руки тітки, яка прибігла, щоби забрати її до хати.

ОСТЕРІГАВ ІНШИХ І САМ ЗАГИНУВ.

ШИКАҐО. — При автомобілевих перегонах було богато клопоту з людьми, щоби їх держати подальше тору та не наразити на нещастя. Роберт Ґвелон зганяв саме людей з тору, коли надїхав автомобіль і вбив його на місці.

Коли ту вістку подано телефоном його братовій, яка лежала в шпиталі, хора впала нежива на землю, діставши удар серця.

АМЕРИКАНІЗУЄ ІНДІЯНІВ.

ВАШИНҐТОН. — Індіяни мусять стати „порядними горожанами, які вмітимуть себе пошанувати і на себе заробити." Так пише у своїм звіті филаделфійський банкир Чарлз Родс, призначиний президентом Гувером головою Бюра для індіянських справ. Родс каже, що треба вже раз скінчити з тим щоб Індіяни пописувалися по цирках, малювали собі лиця і їздили в одіннях, які не надаються до теперішних часів. Індіяни, каже Родс, мусять стати такими самими горожанами як інші, себто мусять вміти пошанувати свою гідність і навчитися заробляти на життя в такий самий спосіб як інші.

ТОМАС КАНДИДУЄ НА КОНҐРЕСМЕНА.

НЮ ЙОРК. — Соціяліст Нормен Томас кандидуватиме на конґресмена з шестого конґресового округа в Бруклині. Прогибіція, забезпечення на старість та інші важні й цікаві питання будуть темою його виборчої кампанії. Томас кандидує з округа, який репрезентує в конґресі Джан Мек Куї, політичний бос Бруклина. Вже з того боку кандидатура Томаса викликує загальне зацікавлення.

ЖІНКИ ЗА ОБЕЗЗБРОЄННЯ.

ВАШИНҐТОН. — З Рамени Міжнародної Жіночої Ліґи Мира і Свободи розкинено по Америці петиції в справі загального розоруження. Петиція підписана відомою американською пацифісткою Джейн Едемс і ріжними ученими та політиками світа.

В петиції звертають увагу на те, що може принести світови слідуюча війна, яка з своїми ґазами готова знищити всі промислові центри, найбільші міста, затруїти не тільки людей, але й земні плоди в землі й воду та знищити все, що є живе.

ПОВЕРНЕ, ЯК ЙОГО ЗАПРОСЯТЬ.

НЮ ЙОРК. — Джан Ґефней, бувший ґенеральний консуль, повернув з Европи, де відвідав бувшого німецького цісаря. Він каже, що цісар здоров і жде на те, щоби його вітчина просила вернути до краю.

АНҐЛІЙСЬКІ РОБІТНИКИ ПРО ЖИТТЯ В СРСР.

Гурток англійських вуглекопів відвідав СРСР. Вернувши до Лондону, ці робітники містять в англійській пресі свої подорожні враження, де між іншим читаємо: „Родинне життя у радянських републиках зовсім розбите. Питання вінчання і розводу дуже упрощене, і лише тоді, як є діти, то чоловік, покидаючи жінку, платить їй одну пяту своїх заробітків для дитини. Трапляються жінки, які від кількох чоловіків придбали собі по 5 або і більше дітей та живуть собі з аліментів дуже вигідно. Бувають і молоді хлопці, котрі женяться тільки з такими жінками, які дістають від своїх колишніх чоловіків аліменти, і тим чином молодий хлопець забезпечує собі удержання і живе без праці з чужих аліментів. Російські жінки цього типу дивляться з погордою на жінок, що живуть нормальним родинним життям, та вважають їх невільницями".

УКРАЇНА МУСИТЬ ДАТИ.

У Москві та Ленінграді є й далі харчова криза, хоч влада видає ріжні розпорядки. Під проводом комісаря Мікояна відбулася нарада, щоб обдумати засоби для поборювання кризи. Уряд УСРР заборонив вивозити поза межі України на північ зеленину й інші харчові продукти. Рада народніх комісарів зажадала від Харкова, щоби він скасував заборону вивозу та щоби у Москву й Ленінград що дня висилали 50 вагонів харчів з України.

БЕСІДОВСЬКИЙ ОРҐАНІЗУЄ ЕМІҐРАЦІЮ.

Білгородське „Време" обговорює подорож бувшого радника амбасади в Парижі, Бесідовського, до Праги та зазначує, що він хоче зорганізувати цілу російську еміґрацію до боротьби проти Сталіна. Плянує проголосити світовий бойкот СРСР і скинення Сталіна, що влекшило би дальші протибольшевицькі посунення. Бесідовський поїде у Берлін, потім у Прагу, вкінці у Білгород й у всіх тих містах навяже звязки з провідниками еміґрантів.

ЗА ПРОТИФАШИСТІВСЬКІ ЛЕТЮЧКИ — ПЕРЕД ВІЙСЬКОВИЙ СУД.

Двадцятьпять-літний адвокат Басанезі, що здав у Парижі іспит на пільота, розкидав над Медіоляном і ріжними місцевостями Піємонту летючки „Воля та справедливість", що взивали до повалення фашистівського правління в Італії. Літак розбився біля гори Ст. Ґотард. Басанезі вийшов тяжко ранений. З Берна повідомляють, що Басанезі відповідатиме перед швайцарським військовим судом. Слідство виявило, що Басанезі записався до літунських конкурсів і так здобув літак, яким віддетів з Парижа з летничого майдану Орлі. Виправа Басанезія викликала в Парижі велике враження, бо зійшлася з напруженням французько-італійських взаємин. Швайцарська преса повідомляє, що поява літака над Медіоляном викликала метушню. Поліція та фашисти кинулися нищити відозви. Арештували кількох людей. Часописи дивуються, що виправа вдалася, коли в Медіоляні є 4 ескадри військових літаків і два великі летничі майдани.

ВБИВАЮТЬ ВОЯКІВ І КОМУНІСТІВ.

„Красная Ґазета" повідомляє, що в верхнеудінській окрузі селяни вбили 2 красноармійців, Лизунова та Куклина, виделеґуваних на село для переведення колективізації рільництва. Трупів тих вояків кинули до хати місцевого совіту, який підпалили. Ростовський „Молот" повідомляе про богато нападів і замахів на комуністичних діячів в окрузі донських козаків. У Преградним юрба козаків убила управителів рільної комуни Рубцова та Лазаренка. В автономній Бурятській країні селяни вбили правителя большевицької школи Доргеєва за протирелігійну пропаґанду серед дітей. В селі Тростянка на Україні селяни вбили голову союзу комуністичної молоді, Слюсаренка.

НЕРІВНА МІРКА.

Монастир оо. Студитів в Угнові вислав зі свого захисту 18 хлопців на відпуст до Зарваниці, де після відпусту в день св. Петра й Павла мали деякий час лишитись у монастирі на вакаціях. Тому, що ці хлопці були одягнуті в пластовий однострій, поліція арештувала їх і придержавши добу в підгаєцьких арештах, відставила їх ескортою не до Зарваниці, але до Угнова. Рівночасно у Болшівцях відбувся у польському кляшторі оо. Кармелітів польський відпуст і рогатинське старосто поручило всім начальникам громад обовязково й урядово взяти участь у торжествах оо. Кармелітів і в парадах спроваджения чудотворного образу Матері Божої. Отже підгаєцьке старосто перешкаджає українській молоді взяти участь у релігійних церемоніях в Зарваниці, а рогатинське старосто вважає участь війтів у торжествах польського монастиря обовязковою. Чи це доказ рівноправности двох обрядів?

САМОВБИВСТВО ВІЙТА.

У селі Ляцьке Шляхоцьке, пов. Товмач, застрілився начальник громади Антін Соха. Причиною самовбивства були якісь родинні конфлікти. Війт виконав самовбивство у своїй хаті, коли нікого не було дома.

ПОЛІЦІЙНИЙ АҐЕНТ — УБИЙНИК.

На залізничім двірці у Воломіні (воєвідство варшавське) поліційний аґент Махтман убив продавця ґазет, 21-літнього Луковецького. Причиною було те, що Луковецький колись образив Махтмана.

ЗЕМЛЯ ПРОКОВТНУЛА СЕЛО.

З Калькути повідомляють, що у північній Індії був землетрус, при чім одно село, Днубрі, у ночі запалось під землю разом з мешканцями, так, що вранці на цьому місці побачено тільки величезну долину, засипану землею.

ЗАМАХ НА СУДДЮ.

У варшавськім повітовім суді суддя Дембінський проголосив присуд, яким якусь Марчевську засудили на 6 місяців тюрми за крадіж годинника. Марчевська схопила хрест зі стола та розбила ним судді голову. Кров залила суддю Дембінського, він упав на землю непритомний. Суддю відвезли до шпиталю. Тепер Марчевська буде відповідати за цей злочин.

АҐАБЕКОВ ДАЛІ ДЕМАСКУЄ БОЛЬШЕВИКІВ.

Бувший чекіст Аґабеков містить у тижневику „Борба" нові ревеляції про ЧК. Він пише: „ЧК орґанізовано 1918 року, коли Росія ще не була вийшла зі стану війни та була окружена ворогами і коли ще не були віджились монархістичні тенденції. Тоді ЧК грала революційну ролю, її робота була ударною, була на часі, роботою для встановлення нормальних відносин у краю, після чого надзвичайні методи соціяльної охорони мали відумерти. ЧК була тоді „мечем у руках пролетаріяту". Які зміни настали в складі й методах ЧК? Перше: ЧК змінилося в ДПУ, перемалювавши тільки вивіску; 2) наступили зміни і клясового характеру. Чистка 1929 р. викаала, що в однім закордоннім відділі ДПУ 90 відсотків складу було буржуазного походження (!); 3) замісць революційної свідомости в ДПУ панує підхлібство та карієризм; 4) методи боротьби зійшли до звичайної шпіонажі, провокації і теророризування осіб невигідних владі; 5) ДПУ зі знаряддя диктатури пролетаріяту змінилось у знаряддя центрального комітету, а радше Сталіна і замісць бути оборонцем робітників та селян, ДПУ стало зброєю для давлення селян і робітників та для терору в нутрі партії. Використання ДПУ для боротьби з Троцьким і опозицією, карні експедиції проти селян, які не хочуть колективізації, служать доказом цього. Ось чому я зірвав з ДПУ, щоби дати іншим чесним комуністам приклад і причину надуматись над тим, що роблять".

РЕЛІҐІЙНІСТЬ У СРСР РОСТЕ

„Безбожник" повідомляє з ріжних місцевостей СРСР, що серед населення кріпшає релігійність. Люди ходять до церков, хоч є репресії. Населення шле петиції до центральної влади проти зачинення церков. У ріжних округах занотували, що члени рільних комун відбувають релігійні практики. Підчас останньої посухи в чорноземних околицях рільної комуни спроваджували на поля священиків, щоби відправляли богослуження за зіслання дощу. „Безбожник" взиває до енерґійної боротьби з релігією, під впливом якої, як виявляється, є навіть члени рільних комун.

ЗА БАТЬКА СХОПИЛИ СИНА.

„Гамбурґер Ехо" повідомляє, що тому рік вищий урядовець російсько-німецького транспортового т-ва „Дерутри", Шмід, заманив Шайнґольда до Кідо СРСР. Шайнґольд не послухав приказу і його позаочно засудили на смерть. Тепер пропав 18-літній Шайнґольдів син. Здогадуються, що його схопили аґенти ДПУ, а саме секретар „Дерутри" Шмід заманив Шайнґольда до Кольонії і там на силу забрали його на корабель, що їхав до СРСР. Інформаційне бюро „Конті" повідомляє, що Шміда арештували.

ВИКОНАННЯ СМЕРТНОГО ПРИСУДУ.

В Острові (Познанщина) на подвірю місцевого окружного суду кат повісив Чеслава Конечного. Тому кілька місяців засудили його на смерть за вбивство рідної матері та 5 дітей.

НАПАД АФРИДІВ ВІДБИТО З ВЕЛИКИМИ ВТРАТАМИ ДЛЯ НИХ

АФРИДИ НЕ ВИТРИМАЛИ БОМБАРДУВАННЯ З ЛІТАКІВ ТА ГАРМАТ І РОЗПОРОШИЛИСЯ.

ПЕШАВАР (Індія). — Африди, які підійшли до самих фортів Пешавару, не витримали сильного обстрілу зі сторони Анґлійців й розпорошилися на невеликі військові відділи, які тепер шукають порятунку на території Афґаністану. Британські літаки, літаючи низько в день, обстрілювали бомбами Афридів, а в ночі артилерія влучно обстрілювала всі криївки Афридів, які були викриті літаками та розвідкою. Таксамо надзвичайно інтенсивний обстріл зі скорострілів завдав величезні втрати Афридам.

Не відомо точно, які вони понесли втрати, але Анґлійці мали дуже мало страт у людях. Тепер околиці Пешавару далі пильно патролюють, бо Анґлійці чекають можливої появи нових відділів Афридів, які збираються знову на терені Афґаністану. Напад Афридів спинив був комунікацію між Пешаваром та ближчими місцями. Понищені телеґрафічні та телефонічні лінії тепер направляють.

ПОЛЬСЬКІ ЛЕҐІОНЕРИ ПАРАДУЮТЬ.

РАДОМ (Польща). — В річницю переходу в часі Великої Війни в місті Радомі польських леґіонерів на російську територію відбулася велика парада бувших леґіонірів. На цю параду приїхало їх до 10,000. Проводив ними найближчий приятель Пілсудського, ґенерал Ридз Сміґла, який виголосив промову з закликом, щоби леґіонери залишилися вірними Пілсудському до кінця.

Сам Пілсудський перервав свою відпустку і відпочинок та прибув на цю параду. У неділю відбулося відслонення памятника невідомому польському леґіонерові.

ВАРШАВА (Польща). — В той час, коли тисячі леґіонерів парадують у Радомі перед Пілсудським, тут зібрався зїзд делеґатів від тих леґіонерів, які стоять в опозиції до Пілсудського. На зїзд прибуло шістьдесять делеґатів.

Вони оголосили відозву з закликом орґанізуватися в новий леґіон до тих леґіонерів, що зберігають старі демократичні традиції, які Пілсудський зрадив.

„ПРАВДА" КРИТИКУЄ АМЕРИКУ.

МОСКВА (СССР). — Ґазета „Правда" гостро критикує Америку за розслідження комуністичної діяльности комісією Фіша та за спробу заборонити привіз до Америки радянського дерева. „Правда" говорить, що можливо радянський уряд відповість на небажання Америки визнати його тим, що коли Америка хоче торгувати з Росією, то вона мусить визнати її уряд.

НЕБУВАЛИЙ СПОСІБ ГРАБУНКУ.

ПРАГА (Чехословаччина). — До села Дураковці прийшов військовий відділ з шести жовнірів під командою сержанта. Всі були в уніформі 47-го чеського полку. Відділ зявився до посадника, якому сержант заявив, що йому припоручено арештувати посадника та ще двох багатих селян за те, що вони колись дезертували з полку. На право арешту він показав відповідний папір.

Крім того, додав сержант, що коли посадник і селяне не хочуть бути арештованими, то вони мусять зложити готівкою 5,000 чеських корон, а також дати певну скількість ріжного роду харчів. На останнє посадник погодився й жовніри перевели реквізицію ріжних цінностей на яких 20,000 чеських корон, а в той час посадник зібрав і доручив їм пять тисяч готівкою.

Коли відділ відійшов з села, посадник запитав телефоном найближчу залогу, чи було таке розпорядження. Тоді тільки виявилося, що „військовим відділом" були переодягнені в уніформу грабіжники. Двох з них скоро пощастило арештувати. Після того чотири їх товариші знову появилися в селі, перервали телефонічне та телеґрафічне получення, облили нафтою дім посадника й підпалили його. Посадник має тепер на 150,000 корон страти. Ці чотири грабіжники зникли без сліду.

БЕЗРОБІТТЯ РОСТЕ.

БРЮСЕЛЬ (Бельґія). — Безробіття почало зростати в Бельґії. Тепер уже числять 13,421 робітників цілком безробітних і 30,070 частинно безробітних серед тих, які асекуровані на випадок безробіття. Думають, що під зиму безробіття значно буде збільшуватися.

СТРАЙК ПРОТЯГНЕТЬСЯ ДОВГО.

ПАРИЖ (Франція). — Приглядаючись до страйку 100,000 ткальних робітників, можна думати, що він затягнеться на довший час. Бо вимоги робітників і відношення до них підприємців не дають надій на скоре полагодження цього страйку.

АРЕШТ КОМУНІСТІВ.

ІСТАНБУЛ (Туреччина). — Після ревізії в секретній головній комуністичній кватирі арештовано 34 комуністів, між ними 5 жінок. Більшість їх належить до робітництва місцевої фабрики тютюну. Захоплено також видання ґазети „Червоний Істанбул".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НАУКА З БІДИ.

З теперішних важких часів ріжні моралізатори витягають ріжні науки. Кажуть, що це добре сталося, що настали гірші часи, бо вони відтягнуть людей від матеріялістичного способу життя і думання, себто такого, що добачує ціль і щастя людини тільки в матеріяльних достатках. А тою матеріялістичною хоробою заражений тепер цілий світ, а особливо Америка.

Знов інші кажуть, що біда наступила наслідком поширення атеїзму. Люде перестали вірити в Бога, а церкви почали світити пустками. А тепер, коли біда, церкви переповнені вірними. Бо — як трівога то до Бога.

Та ми звернемо увагу на іншу обставину. Зле живеться робітникови не тільки в Америці, але й в інших краях. А подекуди без порівнання гірше як американським робітникам. От в Англії маємо при владі робітниче правительство, а там число безробітних перейшло два міліони, себто дійшло до такого числа, до якого не доходило за правління консерватистів. І на совітських землях панують нужда й визиск робітника, хоч там є „робітничо-селянська" влада.

Економічні кризи це дуже складна справа, як і дуже складним стало тепер ціле суспільне життя. Живемо в часах демократичних, коли нарід може і повинен мати рішаюче слово в розвязуванню соціяльних питань. Демократія надає права, але користати з них може тільки людина освічена й зорганізована. От тому першим гаслом кождої демократії є знищення анальфабетизму й поширення народної освіти. От тому й робітник у демократії не може ждати манни з неба, а попри свою працю, мусить читати й образуватися й уміти розбиратися у тих усіх соціяльних питаннях, від котрих розвязки залежить і його судьба.

Це відоситься до кождого робітника, а головно до українського, дуже часто зовсім байдужного до науки й організації. Всі ті питання, які тепер заважили над судьбою ріжних правительств ріжних держав, заважать колись і над українською державою. І вже з того боку треба нам свідомої української маси, щоби вона визнавалась у того рода питаннях, як безробіття, обезпечення на старість і т. п. Коли хто не хоче пописуватись утопійними експериментами, як большевики, то побачить, що всі ті питання дуже важкі до розвязання. Робітник може заважити на їх розвязці, але тільки тоді, коли він буде освічений і зорганізований.

ВАЖНІ ПОСТАНОВИ ПОЛЬСЬКИХ ОПОЗИЦІЙНИХ ПАРТІЙ

(Оригінальний допис до „Свободи").

У Польщі тепер — **„огірковий сезон"**, як впрочім і у цілому світі в часі жнив і спеки. Але власне недавно ще гуркотіло і шуміло в політичнім польскім баняку, що видавалося: ось ось він експльодує і засмородить своїми газами цілу осередно-східну Европу.

І хто знає, що булоби остаточно, колиби не спека, не ті —як кажуть Німці — **„собачі дні"**, котрі і найзавзятішому політичному змагунови кажуть спішити, коли не над море, то бодай в садочок під грушу, щоби простягнутись вигідно на травичці, та насолодитись спокоєм і дрімотою.

А то вже і в благословенній Польщі ставало небезпечно і навіть цілком мирні і благонамірені громадяни, стрінувшися з собою — питались неспокійно один другого:

„Що буде дальше?"

„А як сен стало — оповем" — скажу і я словами одної польської балляди.

Після артикулу 25. польської конституції „може президент републики після своєї уподоби скликати в кождій порі сойм на надзвичайну сесію, а повинен це зробити на жадання одної третини всіх послів, і то до двох тижнів".

Відповідно до постанови того артикулу зажадали посли польського сойму в приписанім числі, щоби президент Мосціцький скликав надзвичайну сесію, на котрій сойм застановивсяби над тяжким господарським положеннем Польщі, а зосібна над страшною нуждою серед селян, а по містах — серед безробітних. І Мосціцький скликав надзвичайну сесію, але рівно годину перед відкриттем засідання прийшло від нього письмо до маршала Дашинського, відрочуюче сойм на 30 днів.

В цей спосіб **зробив президент неможливим,** щоби посли виконали свій обовязок та **нарадились** над засобами, котрими би мож **якось допомогти** робітничому народови так в місті як і на селі серед пануючої тепер страшної економічної кризи.

Супроти цього польські селянські і робітничі партії постановили порозумітися з загалом людности та скликали до Кракова **конгрес** під кличем **оборони права і свободи народа.**

Зїхалося отже до Кракова понад 20 тисяч селян і робітників, щоби запротестувати проти поневірювання урядом інтересів працюючого загалу.

Коли не дано можности радити послам над тими інтересами в соймі — то ті посли вирокували самі на вулиці і площі Кракова та спільно і грімко з товпами народа зажадали **уступлення не лише уряду, але і самого президента Мосціцького.**

Була це велика і пориваюча маніфестація робучого народа, помимо того, що в цих товпах, які перевалювались вулицями Кракова — були прихильники всіляких демократичних і соціялістичних партій, котрі нераз воюють між собою.

Польський уряд, щоби посередно шкодити конгресови, видав **поліції приказ,** щоби на всіх дорогах, котрі ведуть до Кракова, роблено народови, що поспішав на конгрес, всілякі можливі **трудности та прикрости.**

І так фальшовано обіжники, підписувано і висилано видумані листи та алярмуючі депеші — а всьо то в тій цили, щоби абентежити і збити з пантелику надходячі маси.

Уряд стягнув до Кракова масу війська і поліції — але остаточно всьо то не здалося ні на що.

Нарід з погордою перейшов до порядку дневного над всіми тими трудноцами і затіями та станув єдинодушно до протесту — заявляючи перед цілим світом, що не піддасться і не уступить перед урядом, а коли би цей уряд хотів **насильством** вести боротьбу — то стрінеться з **завзятим спротивом селян і робітників.**

Це й справді добре сталося, що польська партія соціялістична, польська партія людова „Визволене", т. зв. „Стронніцтво хлопскє", польська партія селянська „Пяст" (Вітоса), християнська демократія та „народова партія робітнича" подали собі руки, щоби спільними силами „помоцуватися" з урядом Пілсудського і його ставленника Славека та зажадати від них рахунку за невинно пролиту кров в маю 1926 року, за сльози матерей, жінок та дітей і за теперішну нужду народу.

Зібраний в Кракові польський робітний народ зажадав від Пілсудського рахунку і має повну слушність, бо він то власне на своїх плечах висадив того колишнього революціонера і заговірника на це становище, на котрім тепер — криючись то за Мосціцького, то за Бартля та Славека — робить з Польщею, що сам хоче.

Гостру резолюцію ухвалену на краківськім конгресі уряд **сконфіскував** і гостро пильнує, щоби вона не появилась де в друку, так, що в Польщі навіть ніхто — крім учасників конгресу — не знає її.

Нам пощастило однак її роздобути і подаемо її тут в дослівнім перекладі.

Резолюція конгресу оборони права і свободи народу.

Зібрані в Кракові на конгресі представники польської демократії заявляють, що слідує:

Польща знаходиться від більше як чотирох літ під владою фактичної диктатури Йосифа Пілсудського; волю диктатора виконують зміняючіся правительства; волі диктатора підлягає рівнож і президент републики; підважено при самих підставах довіре суспільности до закону у власній державі, публичне життя краю є безперестанно годоване поголосками і заповідями нових державних замахів; народ відсунено від якогонебудь впливу на внутрішну та заграничну політику републики.

Колиж тепер — в наслідок розпорядків президента републики замовк конституційний голос сойму, коли президент пєнехав свій обовязок — і ані бажань народного представництва не виконав, ані не відкликався до рішення краю в дорозі нових та чесно переведених виборів, то забираємо голос МИ, зібрані в Кракові голос МИ зібрані в Кракові представники польської демократії та **усталюємо:**

1) **боротьба і право за свободу люду є боротьбою не лише сойму і сенату — але боротьбою цілої суспільности;**

2) без усунення диктатури не є можливим ані опанувати господарської кризи ані вирішити великих питань внутрішного життя краю, котрі Польща в імя своєї будуччини мусить безумовно вирішити;

3) усунення диктатури є доконечним услівям утревалення самостійности та скріплення границь републики: **демократія — то мир.**

Заявляємо:

1) що боротьбу за усунення диктатури Йосифа Пілсудського розпочали всі ми совокупно і що будемо її спільно і дальше вести аж до побідного кінця;

2) що лише правительство, маюче довіре сойму і суспільности, найде у нас рішуче поперте та поміч всіх наших сил;

3) що на кожду пробу державного **замаху** відповімо як найбільш безоглядним **відпором;**

4) що супроти правительства, вийшовшого з евентуального державного **замаху** — суспільність буде **свобідна від якихнебудь обовязків,** а **зобовязання** такого безправного правительства супроти **заграниці не будуть републикою признані за важні.**

5) що на кожду **пробу терору** відповімо **фізичною силою.**

Вкінци заявляємо, що коли президент републики, забуваючи на свою присягу, станув отверто на боці диктатури правлячої Польщею всупереч волі краю і позволяє правительству п. Славека, щоби надуживати конституційних управнень Голови Держави для біжучих цілей правительства — то **Гнат Мосціцький повинен уступити зі становища президента польської републики.**

Нехай жиє свобідна і независима Република!"

—o—

Отце, що Ви, Вп. Читачі, власне тепер читали те, чого ніхто з Ваших земляків в краю на очи не бачив і не буде бачити (коли йому відповідного вирізку зі „Свободи" не пішлете) — отце є **важним документом,** котрий свідчить, до якого загострення відносини між польськими демократичними партіями й урядом дійшли.

Лише „канікула" (собачі дні) спинюють одну і другу сторону від якихнебудь дальших кроків, хоч все таки уряд п. Славека найшов ще тільки часу, щоби нову **сесію сенату — знову відтягнути на 30 днів.**

Як бачимо — то **конґресові союзники рішилися** на терор з боку Пілсудчиків відповісти **фізичною силою** — то є — также **терором.** Але **звідки** вони тих сил возьмуть, а радше — **чим їх узброять?**

Військо — держить цілко Пілсудський в своїх руках, а кождий офіцир, що хоч трохи є підозрілий за дух опозиційний, іде безпардонно у відставку.

І в цьому лежить власне ціла заковика.

Але уряд Славека, а радше Пілсудського (бо Славек — це лиш фігура) **боїться найбільше 4-го пункту** краківських резолюцій, котрий грозить, що польська держава **не буде відповідати за довги,** затягнені „замаховим" урядом **за границею.**

Це є найбільша загроза, на яку позволили собі конгресовці і вона дійсно страшна вже і для теперішного диктаторського уряду Пілсудського, котрий—як звісно—також вийшов з державного замаху коштом чотирох тисяч убитих і ранених в маю 1926 р.

Очевидна річ, що той четверний пункт краківської резолюції стане **назовні** успішним доперва тоді, коли стане **знаний за границею,** особливо **в Америці,** фінансовим американським кругам.

Вони однак „Свободи" не читають, бо по українськи не розуміють, отже є вже завданям **наших** Американців ті резолюції **перекласти** на англійське та післати до англійських американських газет.

Коли наші американські „сери" пічнуть один на другого той обовязок складати — то однако з того нічого не вийде.

І цілком не зашкодить, коли ті резолюції, а особливо 4-та, знайдуться нараз не лише в однiй чи двох, але хочби і в двацятьох почитних американських часописах.

Як то кажуть Німці: „Не можна знати, від чого властиво стає чоловік товстим!" Мусить і цього і того пробувати.

Клим Обух.

— Це вже третій раз берете зачет цього місяця.

— Це моїй жінці треба грошей, пане директор.

— Я рад би знати, навіщо їй!

— Ви можете хотіти знати, та я не можу.

Б. Дніпрянський.

СОВІТСЬКА УКРАЇНА ТА НАЦІОНАЛЬНА РЕВОЛЮЦІЯ

(6)

Декому така тактика та заходи можуть видаватися занадто реакційними або через міру націоналістичними, шовінізмом та злобною жорстокістю. Але прошу не забувати, що вони необхідні тільки як засоби самооборони поневоленої української нації. Коли чужинці селяне, робітники та службовці виступають проти інтересів українських селян та робітників і службовців, то ми не можемо їхньої такої тактики та підтримки чужої державности супроти української ні толерувати, ні пробачати, ні тим більше зміцнювати ворожу силу своєю байдужністю та безхарактерністю. Коли вони не бажатимуть активно підтримувати українську націю в боротьбі за свою державність, що власне з мотивів солідарности з українськими селянами та робітниками, яких гостинністю вони користуються, требаб їм робити, то принаймні хай сидять спокійно й не втручаються в події. Бо одно з двох: або всякі ідеали та принципи справедливости, рівности і свободи повинні існувати для всіх націй, або ми мусимо тих людей, байдуже, чи вони будуть комуністами чи соціялістами, селянами чи буржуазією, пролетаріятом чи інтелігенцією, які виступають проти того, щоби й українська нація ними користувалася, збройною силою викинути з наших земель, бо такі елементи на ділі ці ідеали зраджують і являються звичайними насильниками та пройдисвітами-демагогами.

Що частина населення України буде, можливо й дуже, бідувати деякий час у звязку з вибухом революції, що може до 50—100 тисяч людей загине підчас збройної боротьби — це не повинно нас лякати. Бо у порівнанні з оттими жертвами, які понесла Україна за останні 15 років (1914—1929) европейської війни, революції та боротьби з окупантами, вони видаються дрібницею, являючись одначе неминучою конечністю. А **не треба забувати, що за той період українська нація втратила около 4—5 міліонів душ.** Жиди люблять завжди галасувати про „погроми", бо за вище згаданий період жидівське населення мало втратити яких 100—150 тисяч душ або 5%, тоді як Українці більше як 10%. Підчас революції та громадянської війни проливається кров усіх націй, і від самих чужинців, від їхньої тактики та відношення до української державности, залежить їх доля. Будуть вони підтримувати совітську владу, як це було раніше, то і загине їх більше, а коли, навпаки, почнуть допомагати новій національній владі встановити лад та спокій, то й жертв буде менше. За те ми певні, що як скінчиться збройна боротьба, і в Суверенній, Соборній Україні згодом замісць військової національно-революційної диктатури запанує нормальний лад, то населення без ріжниці націй зрозуміє й переконається, що тільки сувора національна диктатура могла привести українську націю до перемоги, що національна революція була неминучим історичним явищем, що суверенна державність є гарантією господарського та культурного розвитку всіх селян та робітників України. Тоді й Москалі, Поляки та Жиди почнуть поволі звикати до нового становища на Сході Европи.

Таким чином **українська національна революція в першу чергу повинна мати своїм основним завданням і головною метою — визволення української нації зпід московської влади та від диктатури КПУ (б), яка є знаряддям політики совітської Росії на Україні, а також взагалі цілковите відділення нашої батьківщини від Москви** — себто утворення суверенної української республики з українською національною владою. Тому саме підчас боротьби з ворогами **ми не повинні переслідувати таких комуністів, які й самі визнають сучасну трагедію української нації, допомагаючи їй, як можуть — відродитися та зміцнити свою силу, бо вони стали жертвою політики російських большевиків, як на Україні так і у ширшому масштабі. Звичайно, при умові, що вони пристануть до національної революції або принаймні не будуть виступати проти неї.** Бо не треба забувати, що знищенням совітської влади на Україні боротьба за державність не скінчиться, а напевно перейде у війну з совітською Росією, яка знову розпічне заходи, щоб не випустити зпід свого панования богату „соціялістичну" кольонію, як то вона нераз вже робила, так як робить Англія в Індії або Франція в Мароко.

Ожте, як бачимо, основною гарантією успуху майбутньої революції є міцна національна армія та збройні технічні засоби. Через те завданням української еміграції є не лише певна ідеольогічна підготовка національної революції, а також заходи про те, щоб наша мілітарна сила та службовці, що знаходяться за кордоном, своечасно прибули на Україну для допомоги при організації нової влади та завершення боротьби за суверенну державність. Але особливо важливим є те, щоб українська-національно-революційна армія взагалі мала належну зброю та муніцію, яку мабуть можна буде дістати найлекше за кордоном. **Бо не треба забувати, що навіть якби у звязку чи одночасно з ліквідацією совітської влади на Україні повстала й нова влада в Росії, то остання теж за всяку ціну буде намагатися прибрати нашу батьківщину до своїх рук.** У цьому відношенні ріжні московські політичні напрямні цілком солідарні і в принципі між ними ріжниця дуже невелика, хоч фактично у деталях вони неоднаково відносяться до України. Звичайно, що ми взагалі не уважаємо московську націю якимось страховиськом чи виродком і бажаємо з нею жити у добросусідських відносинах, якби вона раз назавжди визнала суверенну Україну й перестала втручуватися у внутрішнє життя української нації. А поки цього ще нема, то **Москалі являються нашими заклятими ворогами, і з ними нам нічого бути особливо толерантними та гуманними. Ворога, поки він виступає активно проти нас, необхідно нищити без милосердя, бо інакше він нас знищить.** Зрозуміло також, що **нам нічого втручатися у внутрішні московські справи,** як то Українці робили раніше. Хоч звичайно й для української нації булоб краще, **якби у Росії** не прийшло до реставрації монархії та старого соціяльного ладу, а, наприклад, **закріпилася республиканська влада та запанував демократичний лад,** бо з такою Росією, нам принаймні так здається, всеж легче можна буде порозумітися, ніж з совітською або царською.

* * *

Наше минуле цілком виразно свідчить, що українська нація, утворивши тисячу років тому суверенну Київську Державу, та почавши творити свою культуру під впливом елінсько-іранської цивілізації, а особливо візантійської християнської культури, на жаль, примушена була століттями оборонятися проти безперервних нападів народів-номадів, поки нарешті знесилена цею боротьбою сімсот років тому не втратила своєї суверенної державности. З того часу нормальний розвиток нашої нації, культури та господарства припиняється. Правда, під проводом князів Романа, Данила, Льва та Свідригайла, наша нація ще робить заходи відновити свою державність; правда, під керуванням гетьманів Сагайдачного, Хмельницького, Дорошенка та Мазепи вона нераз робить спроби утворити суверенну козацьку республику — але всі ці заходи та спроби не вдалися, не мали належних успіхів і не привели до перемоги над ворогами української державности. Ставши недержавною, українська нація попала у тяжку національно-соціяльну неволю та зробилася жертвою господарської експльоатації з боку більш щасливих народів сусідів. **І от в результаті кількасот-літнього московсько-польського панування наша нація стала якимсь недоростком, наче нацією без голови або рук чи ніг.**

(Кінець буде).

НА ТЕМИ ДНЯ

ЗАБАВКА ДУРИСВІТІВ.

В Америці вибрано „Міс Всесвіту". Отже це малаб бути дівчина найгарніша за всіх дівчат світу. Багато буде заздрощів зі сторони інших дівчат, багато буде сліз тих, котрі на конкурсі краси не дістали такого „високого признання". Та думаємо, що від цього, що стала „Міс Всесвіту", мало зміниться на світі. Та й пам'ятатиме вона в головах ріжних дурисвітів лише рік найбільше, а то навіть кілька днів.

Можемо потішити тих, котрі не дістали високого признання їх краси, що між ними напевно кілька міліонів є ліпших від ріжних учасниць конкурсу тілесної краси, але вони свою красу не оплюгавлювали й не виставляли на всенародне торговище. Бо всеж усі ці конкурси, є бізнес, є лише вищим удосконаленням торговлі дівочим тілом. А по красі ума й душі людської, то напевно знайдуться десятки міліонів дівчат, які перевищують всіх тих патентованих красунь тіла.

Та зрештоюж „на красу й кольор товариша нема". Один любить це, а другий інше. Кожен має свій смак і своє розуміння краси, а особливо людської, бо мало для неї мати тіло, яке відповідає вимогам „законодавців моди на красу тіла", а треба мати ще красу розуму і душі. Навіть кобили не можна вибрати найгарнішої в світі, а не то людини. Всі конкурси краси дівчат є забавкою дурисвітів, а не думаючих людей.

НЕ ВМЕР ДАНИЛО.

Кажуть наші люди „не вмер Данило, а болячка його задавила". Так і тепер доводиться сказати, коли большевицькі московські „Ізвєстія" пишуть, **що большевики не признають царських боргів** і не будуть сплачувати їх чужинцям.

Але за нові позички вони можуть платити такий високий процент, з якого **чужинці моглиб сплачувати самі собі** те, що їм винна царська Росія.

ЛЯХИ ЗАВЕРТІЛИСЯ.

Старий Бріян підніс питання створення Федерації Европи. Запитав про це думки ріжних держав. Одержав від них такі відповіди, що мрії старого дідуся відсувають на далеке майбутнє.

Та несподівано ця Бріянова пропозиція вдарила по француському пасербі, по польській державі. Деякі держави, а в тім числі й Італія, заявили, що передумовою створення европейської федерації мусить бути переведення ревізії мирових договорів. Отут Полякам якось гаряче стало, бо вони знають, що це значить відобрання данціґського коридору, а там і ревізію кордонів Польщі з Україною.

Тепер польська преса бє на гвалт і протестує проти ревізії договорів, які забезпечили Польщі захоплення чужих земель. Та чи прийде, чи не прийде до ревізії мирових договорів, ми не знаємо, але знаємо, що до ревізії польських кордонів прийде напевно. Коли це станеться, час покаже. Це знають добре й самі Поляки, а тому їх у такий жах кидає навіть згадка про можливість утрати того, що пощастило їм тепер загарбати в інших.

„УКРАЇНСЬКИЙ ВОПРОС".

„Американскій Русскій Вєстнік", щоби доказати, що на Закарпатській Україні „нема жадного українського національного руху", в кождому числі пише про той рух, стараючись його з Америки побороти. Та закороткі руки в отців редакторів Вістника.

Цим вони самі пропаґують українську справу серед читачів власної ґазети й показують їм, що українське питання на Закарпатській Україні не лише стало актуальним, але з кождим днем набирає більшої сили, бо зустріло в масах народних зрозуміння. Тепер ті маси повертаються з чужонаціональних манівців на широкий шлях свого народнього національного життя.

Це найбільше злостить редакторів Вістника, які звикли прислугуватися комусь чужому, а не служити свому народови. За небіжки Австрії подібні редактори прислугувалися Мадярам, а по її смерти почали служити небіжці Росії. Завжди служили панові, а тому їх у жах кидає, коли вони лише подумають, що українська ідея змушує служити інтересам виключно свого народа.

Фе! Як то можна допустити, щоби „пани превелебні" та вислужили хлопам. Отсе причина їх ненависти до українства.

А ЦЕ ВЖЕ ЩО?

Той самий „Вєстнік" навіть відомого зі старих часів москофіла Геровського, який приїхав до Америки для пропаґанди „русскаво дєла" серед „Карпаторосов", називає „Украінцем". Цього ми вже не зрозуміємо, чому свій свого не пізнав.

Чи нема тут професійної заздрости в новонавернених з мадяронства на москвофільство американських „вождів Карпаторосів", чи може що инше? Ми радимо москвофілам більше порозуміння між собою, бо внутрішні їх сварки зовсім нищать їх справу. Коли так далі піде, то скоро й Геровський і редактори „Вєстніка" будуть разом співати московську пісеньку:

„Послєдній нонєшний деньочок
Гуляю с вамі я, друзья,
А завтра рано чуть светочок
Заплачет вся моя семя".

Заплаче, бо доведеться або зробитися Українцем та служити свому народови, або йти до своїх благодітелів Москалів випрошувати Христа Ради на шматочок хліба.

ЗА ЗДОРОВЛЯ КОРОЛЯ.

Гурей! Хай живе король! Многі літа королеви!

Хто це так вигукує?—спитає здивований читач. Реакційність „Свободи" вже дійшла до того, що вона многоліття голосить королям! Та ні, читачу.

Це так большевицький посол в Англії, Сокольніков, вигукував на здоровля анґлійському королеви, коли пив гарний шампан на бенкеті міліонера Гуґа Белема.

Й що те кляте питво, альколь, не зробить з людини! Навіть большевицьких апостолів навертає до того, що вони при одному лише слові **„король"**, млїють від радости й зі захопленням кричать „Гурей! Хай жиє король!" Шкода лише, що англійський король не має й тисячної частини тієї деспотичної влади, яку має Сталін. От за афґанського деспота Аманулу було приємнійше большевицьким вождам вигукувати „Гурей", коли той деспот гостив у Москві, бо Сталінови до нього ближче, ніж до анґлійського короля.

Колиб жив російський цар-батюшка, а большевики були в Лондоні, то їх посол у Москві так само вигукував би славу на честь царя-батюшки, бо для інтернаціоналістів держава ролі не грає.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА

Судля: Отже ви дали обвинуваючому двічі в лице, раз із правого, а раз із лівого боку. Чи маєте ще що додати?

Обвинувачений: Ні. Гадаю, що того йому досить.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПЕРЕД ВИБОРАМИ.

В богатьох стейтах відбудуться скоро вибори до федерального сенату та стейтові вибори ґубернаторів і законодавчих інституцій. Населення Америки готується пильно до виборів і вже вкладаються ріжні виборчі пляни, творяться виборчі ґрупи. Отже, як кажуть, передвиборча кампанія вже йде, а скоро буде відкрита й сама виборча кампанія.

Недавно Українці також почали ставати більше активно до виборів і почали творити свої власні виборчі ґрупи, клюби й орґанізації ситезенів, щоби брати участь у виборах, як певна національна ґрупа. Не стану я повторювати тут, для чого це потрібно й які вигоди з цього. Але лише пригадаю, що з часу більшої нашої активности в американському політичному життю й імя українське та сама ідея української державности в Европі серед Американців почали набирати все більшого поширення та розголосу. Активна наша праця серед Американців, як певної національної ґрупи, активність і чесність наших орґанізацій в політичній роботі, до якої ми зобовязані як Американські громадяне, хоч би підчас виборів, дає для Українців далеко більше ніж ріжні писання по ґазетах, видача інформаційних бюлетенів та робота інших інформаційних бюр.

Ми, українська еміґрація в Америці, поставлені в те щасливе становище, що приймаючи американське громадянство, ми стаємо повноправними громадянами найбільшої в світі держави, яка веде провід тепер не лише в економічному, але й у політичному життю світа. Нема тепер держави в світі, яка не прислухаласяб до голосу опінії великої Америки. Кожда держава мусить рахуватися з тим, що говорить Америка, бо вона по війні виросла в такого кольоса, який природно почав домінувати над всім світом. Стаючи повноправними громадянами цієї держави й виконуючи ретельно та чесно свої обовязки перед своєю прибраною батьківщиною, ми маємо право домагатися й маємо можливість осягнути те, що американські політичні партії та ґрупи й навіть правительство будуть прислухуватися до голосу та бажань не лише Українців, американських громадян, але й наших братів на рідних землях.

Та щоб мати вплив, треба мати свої сильні й активні орґанізації, створені відповідно американським орґанізаціям. Серед політичних орґанізацій, як ми знаємо, в Америці є дві найсильніші партії: Републиканська та Демократична. Отож ліпше для нас, коли ми творимо клюби цих партій серед Українців, а не якісь ліґи американських громадян українського походження, чи українські ситизенські клюби, чи які інші орґанізації, які не звязані тісно ні з одною з істнуючих орґанізацій. З такими „хитро-мудро" створеними орґанізаціями, які, як той циган, на запитання, якої він віри, відповідає: „А якої тобі треба?" ніхто не буде числитися. Мусимо творити такі орґанізації, які ясно й недвозначно є членами тієї чи іншої більшої американської орґанізації.

Отже наступні вибори вимагають від нас активности, орґанізованости, свідомого відношення своїх громадянських обовязків перед Америкою та точности й недвозначности в своїй політичній чи груповій приналежности. Коли ми хочемо зберегти те признання серед Американців, яке вже маємо й хочемо далі продовжувати розпочату роботу на цьому шляху, то мусимо не спинятися й не забувати своєї праці на політичному полі нашої прибраної батьківщини. Не треба будувати орґанізацій лише на хвилину, а треба створити постійні орґанізації, треба їх скріплювати та розвивати. Зі старою й постійною орґанізацією далеко більше всі числяться ніж з орґанізацією свіжою й тимчасовою, створеною лише на відповідний час. Працюймо активно, солідно й без перерви, то ми зрештою здобудемо для себе й для свого народу признання в Америці таких прав, які мають інші великі державні народи.

Отож до активности й у політичному життю. Творім і підносім та скріпляймо вже істнуючі партійні американсько-українські орґанізації та клюби. Вилазім зі своїх запічків на широке поле американського політичного життя. До цього кличе нас обовязок як громадян Америки перед Америкою та обовязок перед нашим рідним краєм, як синів його.

Ню Иорк, Н. И. — І. БОНДАР.

ЖАРТИ.

Готелевий слуга (найшов ложку на сходах): Срібна ложка на сходах?! Певно котрийсь із гостей мав діру в кищені!

—o—

Весела вдова.

— Пане Кіжик, прошу не танцювати так скоро! Таж знаєте, що я вдова!

—o—

— Боже, який ти виглядаєш, приятелю! Лице підвязане, наче по якім нещасливім випадку. Я тебе відпроваджу до дому.

— Ні, дякую. Я саме вийшов з дому.

Один пан запросив приятелів на вечерю. Пізно в ночі один з гостей шепче йому до вуха:

— Чоловіче, на горі в малій кімнатці жінка твоя сидить з одним із твоїх приятелів: цілуються.

— Це неправда!

— Заложімся!

— Добре, за сто долярів! Заложилися. Господар пішов на гору та вертає врадуваний:

— Ти програв заклад!

— Таж я бачив на власні очі!

— Ні, це не є ніякий з моїх приятелів, той, що вона цілується з ним. Я того драбуги зовсім не знаю.

Учитель: Іванку Швак, ти сказав, що я осел. Чи то правда, що ти так сказав, чи ні? Скажи правду!

Ученик: Так, прошу пана професора, я це сказав.

Учитель: Ну, тому що ти сказав правду, то я ще тобі цей раз дарую!

—o—

— Ну, приятелю, тепер ти живеш на селі, як ти цього так дуже бажав. Якжеж тобі подобається таке життя?

— Кажу тобі: нема нічого кращого!

— А щож ти робиш вечорами?

— Ах, на вечір я все іду до міста!

Михайло Зощенко.

МУДРІСТЬ

(1)

I.

Одинацять літ по черзі жив Іван Олексієвич Зотів життям замкненим і відокремленим. Не виходив нікуди, не бував зовсім у товаристві та зірвав рішучо навіть давні щирі взаємини з приятелями.

Жив на одній з подальших улиць Петербурга. Люди мали його за чудака та пустельника, що лише припадково й на короткий час осів серед людей. Тимбільше, що щораз меньше розмовляв із людьми, а коли вже говорив, то ввесь час із лиця його не зникав хоробливий вираз обридження. Здавалося, що жити з людьми було для нього джерелом нестерпної муки. Так теж було справді.

Хтось із давніх приятелів сказав, що нібито Іван Олексієвич недужає на хронічний катар кишок і принайменше на епілепсію та що нібито недуга вплинула на нього дуже а дуже. Інші приятелі, що колись іще в більшій приязни жили та були настроєні трохи романтично, впевняли, що навпаки — Іван Олексієвич здоров як риба, одначе в його життю скривалася якась тайна, може нещасливе кохання, що розірвало та покрутило провідну нитку його життя.

Зрештою невідомо, по чийому боці була правда. Можливо, що рацію мали ці і ті, бо лікар, що колись лікував Івана Олексієвича, з усміхом викручувався від вияснень, одначе не заперечував при цьому рішучо істнування недуги, а свою мовчанку таємничо покривав двозначними жартами. Щож до справ любовних, то ця ділянка життя Івана Олексієвича відома була ближнім дуже докладно тай не лише із жартівливого боку.

За молодих літ Іван Олексієвич був уродливий, крепкий брунет замітно південного темпераменту. Деяка матеріяльна незалежність позволяла Іванові Олексієвичеві користуватися аж надто життєвими втіхами та радощами.

В гулящому життю навязав по пяному звязки з якоюсь пустотливою драматичною артисткою. Одначе ті взаємини, що тревали щось пів року, були дуже нещасливі. Раз мав з причини приятельки супечку з якимсь ліцеалістом. Той ліцеаліст у присутности богатьох свідків назвав його худобиною. Іван Олексієвич вибив його по лиці в передсінку академічного театру. При цьому збив йому цвікер і скалічив ухо. Вислідом був двобій, що відбувся на полі аеродрому. Ранений легко в литку лівої ноги, Іван Олексієвич кинув на кілька літ Петербург. Потім вернувся. Рік чи два жив страшно гулящим життям, пиячив, розпутничав. Аж вкінці притих. Жив разом із далекою своячкою, старенькою Капітолиною Юріївною Шнель і відтоді не показувався людям на очі.

Та чому так зробив? Що було причиною тієї несподіваної зміни? Ось усе в життю та саме життя здавалося йому нужденне й зайве. Найліпші, найістотніші людські прикмети, отже — благородність, гордість, почуття чести — здавалися йому гідною сміху забавкою. А все з давнього життя — любов, пестощі, вино — стало джерелом докорів совісти.

Може основою всього були якісь фізіольоґічні потрясення, так сказати, наслідки неоти або якісь душевні переживання — ніхто не вмів на це відповісти, тимбільше, що з року на рік поглиблювалася пропасть, що ділила Івана Олексієвича від людей.

Зотовову хату, повнісеньку найріжніщої обстановки, жирандоль і всіляких коштовних цяцьок, небаром покрив пил і павутиння. Зівяли цвіти у вазонках, що стояли рядом на вікнах. Величезний мозерівський годинник зупинив свій безконечний хід. Навіть опущена до половини в їдальні рулета лишилася так від кількох літ.

Якийсь смертний подув охопив усе. Всі, навіть найдрібніші та найбільш незначні предмети двигали на собі пятно розкладу та смерти. Лише власник хати виявляв час від часу ознаки життя. Вставав із ліжка, ходив із кута в кут, покурював папіроску, або згорблений, киваючи лівою ногою, сидів над товстою книгою, або вкінці отвирав вентилятор, не лякався перестуди, що грозило йому запаленням легенів, глядів на засіяне зорями небо та держав у руці небозводу.

Таке було майже одинацять літ.

2.

Аж раз, нібито без виразної причини, в життю Івана Олексієвича зайшли надзвичайні зміни.

Одного ранку пробудився та почув у собі приплив якоїсь незвичайної свіжости та внутрішнього здоровля. Приняв це із счудуванням і недовірчивістю, потім зодягнувся мерщій та зашнурував черевики і вийшов на вулицю, як і давно, з обридженням на лиці для всіх і всього.

Та дивне: на вулиці здалося йому все погідне і майже зворушливе. Здивований вернувся Іван Олексієвич додому. Одначе добрий настрій не кинув його і дома.

Призвачаєний до роздумування й аналізування своїх вчинків і відрухів, Іван Олексієвич усе ще зі звичайною ґримасою став призадумуватися, що поправді сталося. Одначе не вмів відгадати загадки.

Тоді засміявся цинічно та віджив став вмовляти в себе, що переживає хіба якесь фізичне відродження, тимбільше, що обставини сприяли тому, бо одинацять літ після гулящого й пияцького життя жив спокійним і поміркованим життям.

Та в дійсности воно не було причиною зміни. Або сказати виразніше, може й це також, та попри те було ще щось інше, невідоме.

І коли так Іван Олексієвич призадумувався і чудувався що хвилини, зрозумів нараз, що незалежно від його волі вернулася до нього разом із фізичним здоровлям давна охота до життя й уживання, що її був утратив одинацять літ тому.

Колись був би призадумувався із жалем, що така анатомічна залежність є для людини просто чимсь упокорюючим, а тепер було йому всеодно. Радів. З приємністю глядів на сіре, хмарне небо, дим із комина, кота, що лазив по даху, на мухи, що настирливо сідали йому на чолі та носі. Навіть не зганяв їх і під впливом доброго настрою підсміхався весело та поклепувався по колінах. Усе, що дразнило його досі — зникло.

До кількох днів Іван Олексієвич зовсім відродився.

Пробуджувався тепер із усміхом, жартував сам зі собою, а коли зодягався та шнурував черевики, підспівував півголосом, стидався і радів, що так

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Збірка в церкві.

В українській католицькій церкві при Мортон улиці зібрано на допомогу рідному краеви $38.04 і відослано до Обєднання з таким призначенням: інваліди $20.04, а Рідна Школа $18.

ЕЛМАЙРА, Н. И.

На інвалідів.

З нашої місцевости нема, на жаль, стільки жертв на народні потреби, як би ми їх тут зложити повинні. Бо й людей є тут досить поважне число й роботи ідуть. Та нема того національного духа, який загрів би людей до нашої великої визвольної ідеї. Та може хоч нові ляцькі засуди смерти, може хоч нові змагання наших молодих революціонерів приговорять до совісти тих, що не почуваються до обовязку оборони рідної землі. Тоді й більші жертви поплинуть з громади.

А тепер перевели збірку 4 колектори, два по Елмайрі, а два по Гайтсу, і зібрали $36.20, які відослано до Обєднання з призначенням для інвалідів.

Жертвували по $1: Ст. Вавер, М. Яворський, Д. Бабій, Ф. Закревський, А. Харчишин, З. Чорний, Т. Фесьо, Ів. Мацикура, Ф. Харчишин, Ст. Сидор, М. Дудар, Гр. Левуш, Н. Ментух, О. Витязь, Ів. Мосьпан, П. Білозор, Я. Гімбарський, П. Гричаник, А. Конашевич, В. Пасельський, П. Базарницький 75 ц.; по 50 ц.: І. Конашевич, М. Гидик, Д. Чучман, Д. Юрчак, Ів. Курила, М. Балєш, Я. Копко, М. Михалик, К. Шелевач, Гр. Скородинський, Т. Фечиць, Гаррі Лович (Жид), Юлія Сокила, П. Кавулич, М. Колинич, Гр. Ряпко, Ів. Панила, М. Колинич (мол.), Т. Чех, П. Худяк, И. Пастушик, по 25 ц.: В. Співак, Г. Спи, Ів. Грешкачук, Д. Ботрій, Л. Вата, Д. Панила, М. Опар, В. Шабатура, П. Ващишин; С. Семенишин 20 центів.

Разом $36.20.

Колектор.

З МУЗИКИ.

ROCHESTER, N. Y.

Many Hear Ukrainian Artist Give Concert.

Rollicking folk songs of the market place and the village tavern, hauting melodies of beauty dimmed, and patriotic airs rallying a subject people to revolt echoed through Amalgamated Hall last evening when Vasyl Yemetz, distinguished Ukrainian artist, gave a concert.

Mr. Yemetz's instrument is the kobza-bandoura, long played by the blind Ukrainian minstrels and inherited from Cossack ancestors. The instrument is carved from a single piece of wood, of willow or maple, and has from 20 to 36 strings.

Its notes have a distinctive quality of resonance and sweetness and brilliant range. As played by Mr. Yemetz last night it became the expression of a thousand moods and a means of demonstrating a remarkable technique.

Despite the discomfort of remaining indoors last evening, several hundred attended the recital.

("Democrat Chronicle", Rochester, N. Y., July 27, 1930).

Комплімент.

— Правда, я на тій фотографії виглядаю дуже страшно!

— О, прошу, це дуже вдачна фотографія!

— А що це з вами, пане Мельник, ви аж дуже змінилися!

— Я не називаюся Мельник.

— Що? То ви і назвище змінили?

В СПРАВІ ВИКУПНА БІЛОЇ ГОРИ ВПІДЛИССЮ.

Недалечко місточка Олесько в повіті золочівськім є село Підлисся.

За селом лежить велична Біла Гора — на якій видніє памятник - хрест Маркіяна Шашкевича.

Маркіян Шашкевич був першим українським письменником і першим народним діячем в Галичині.

Він перший в Галичині писав свої твори українською народною мовою — якою священики виголошували проповіди по українськи, бо до того часу священики в церквах проповідували по польськи.

Він виступав проти введення до нашої мови латинської азбуки, бо тоді, як він жив, знайшлися були люди, що вже друкували наші книжки польськими буквами.

Він має для Галичини те саме значіння, що Іван Котляревський для Наддніпрянщини.

Тому свідомі громадяне поставили в його честь високий хрест на оспіваній ним Білій Горі.

Площа, на якій є памятник, належить до приватних власників.

Дотепер викуплено 5 і 3/4 морга за гроші, зібрані в Старім Краю: до викупна є ще понад 30 моргів.

Українське громадянство мусить викупити всю площу. Викупном займається Т-во ім. Маркіяна Шашкевича в Золочеві.

Є це статутове Т-во, яке має за ціль ширити культ Маркіяна Шашкевича і дбати про культурне піднесення українського народу.

Найважнійшою справою діяльности Шашкевича під теперішну пору, це викупно Білої Гори в Підлиссю.

До того треба значних фондів. Фонди ті збирає вже від року Старий Край.

А що Біла Гора має стати символом єдности цілого українського народу — Т-во ім. Маркіяна Шашкевича відноситься до нашої еміграції по всіх закутках землі, щоби і вона своїми жертвами причинилися до довершення великого діла і цим засвідчила єдність зі Старим Краєм.

Т-во передбачає побудовання на Білій Горі окремих будинків для Українців Злучених Держав, Канади, Бразилії, Аргентини, щоби в тих будівлях помістити знимки з життя даної країни, а можливо також виставу промислу, питомого даній країні, так, щоби ціла Біла Гора, обставлена відповідними стилевими будівлями, творила один великий музей українського народу.

Тому просимо українське Громадянство о прислання щедрих датків на повисшу ціль. — Гроші належить пересилати до Обєднання, або на руки Вп. П. д-ра Теодора Ванька, адвоката в Золочеві, Галичина.

ЗА ВИДІЛ ТОВАРИСТВА ІМ. МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА В ЗОЛОЧЕВІ:

Д-р Теодор Ваньо, голова; Микола Мартинюк, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

Слухняність.

Еспанець, посилаючи сина на науку у Саламанку, радить йому, щоби щадив і не тратив грошей. Послушний син, як дістався до міста, розпитувався про ціни ріжних річей. Несамперед спитав, скільки коштує корова.

— Менше-більше десять дукатів, — відповіли йому.

— А нерепелиця?

— Два реалі.

— О, то я — сказав син — щоби догодити батькові, не буду їсти воловини, лише перепелиці!

МУРИНСЬКІ ПРИПОВІДКИ.

У всіх майже примітивних народів на світі є звичай оповідати собі ріжні байки і приповідки. Вже в старовину Араби відомі були з мудрости, якої кождого навчали дуже простим способом: дідусі сідали в міських воротах під мурами, збирали довкола себе юрбу юнаків, що цікаві були почути щось нового, та оповідали їм про національних героїв, розповідали народні байки та казки, давали ради, хто якої потребував, і так навчали молодь. Було теж у звичаю завдавати загадки й говорити притчі і приповідки, що мали навчаючий характер.

Подібно як у Арабів так теж у Муринів у великому поважанні були мудрі старі люди. Часто чужинні подорожні оповідають, як стрічали по дорозі таких дідусів, що мандрували з місця на місце та при всякій нагоді оповідали народні приповідки.

Ось кільканадцять приповідок головно муринських племен в Абісинії та середущій Африці, що відзеркалюють нам спосіб думання тих примітивних народів і степень їх культури.

Чия правда на боці короля, чи ні — все на боці короля. (В нас майже те саме кажуть про жінку).

Це, що говориш над трупом льва, не говориш у присутности живого льва.

Коли проклинаєш когось, говориш, хто ти такий.

Теща, що мішається до всього, повина дістати третю часть буків, призначених для жінки. (Видно, що й у Муринів не дуже то люблять тещу, як і нас).

Правда та ранок ясніють разом з упливом часу.

Коли брехня вийшла рано, а правда вечером, то правда здогонить брехню.

Одна одинока малпа не може поправити імени малпи.

Не держіть лямпарта за хвіст, та коли вже його держите, то не пускайте.

Сивий волос кричить: Я прийшов, аби лишитися. (Приповідка ця каже, що нема способу проти старости).

Молода людина бачить насамперед небо, небо…, а потім смлю… (Молодечі мрії)

Люби жінку, та не вір їй занадто.

Коли ти маєш гроші, всі тобі дадуть їх; коли не маєш, ніхто тобі їх не дасть.

Жах перед лямпартом робить людину сильною як лямпарт.

Коли рамя малди закоротке, аби досягнути овоч ліяни, вона каже, що овоч гіркий.

Вербалюди не сміються зі своїх горбів.

Смерть не вбиває гріху.

Сіль не каже, що добре смакує; людина каже, що сіль добре смакує.

Камелеон каже: коли навіть скоро йдеш, то таки мусиш умерти. Тому він лазить помало.

Хто має зіпсований жолудок, той не журиться вістками, чи просо буде добре цього року.

Твій язик, це твій лев. Коли його випустиш, він зїсть тебе.

Коли орел упаде в глибоку криницю, то більше буде тих, які приглядатимуться згори, ніж тих, які зійдуть на діл, аби ратувати його.

—o—

ЯПОНСЬКІ ПРИПОВІДКИ.

Ліпше бути головою півня, ніж хвостом вола.

Зрадливе, наче осінне небо, є серце людини.

Хто відразу ловить двох зайців, не зловить ніодного.

Сандалове дерево пахне вже в зародку. Вдача дитини вже видна її у століттьному дідусеві.

У селі, в якому нема птахів, багато значить і один горобець.

Добре лікарство гірке для уст. Добра рада неприємна для вуха.

Людина зашпотується не на горах, лише на камінцях.

Коломан Міксат.

СТАРА СТОРОЖИХА

Похоронне заведення це гідне поважання товариство. Щоправда, ділянка його діяльности не дуже то приємна, всеж таки відправа людей на той світ за малою оплатою, треба сказати — як я вже зазначив — справа гідна поважання.

Коли без уваги на низьку ціну весь рахунок виглядає досить показно, то треба зазначити, що останні мандрівка людини далека, а нинішні комунікаційні засоби коштові, зрештою людина має в заміну бодай тую певність, що вже не потребує ніколи вертатися.

В давніх часах, коли ще нові сповняли тую службу, було воно далеко простіше, а в відлюдних селах нині ще везуть на звичайнім деревлянім возі кандидатів до неба або пекла. Одначе мешканці міст, що вже за життя любуються в пишноті, не можуть розлучитися з нею, як з доброю приятелькою, навіть по смерти, котрі чейже мусять розлучитися з усім, що їм було миле. Тому похоронне заведення вивозить їх так, як на це заслугують своїм становищем.

Я назвав працю того підприємства гідною поважання, одначе є люди, що вважають її гарною та знаходять у ній приємність. Так, наприклад, старий Пріклерєвий, в чесноті повій сторожихі, одного дому при вулиці Керейській, похорони справляли величезну приємність.

Правда, що хто живе при тій вулиці пятьдесять літ, той може привикнути до похоронних співав, як до чикання годинника. І стара сторожиха призвичаїлася до них зовсім і освоїлася зовсім із думкою про смерть. Бо вже й нічого не визало її з життям. Усі знакомі давно повмирали, а ті, що жили, то не були для неї сотворені. Перед собою мала ще одну мету. В старій, виношеній панчосі ховала все своє майно в гульденах і десятках: девятьдесять пять гульденів сорок центів, ні менше, ні більше. Одиноким бажанням її життя було побільшити ті заощаджені гроші до сто гульденів, бо похорон за сто гульденів вимріяла собі добра, стара Пріклерка як найщиннішу нагороду за працьовите життя.

Зперед своїх дверей глядила що дня на похорони, часто навіть товаришила їм і — все одно, чи покійника знала, чи ні — плакала з усього серця.

При цьому порівнювала похорон бачений зі своїм, бо ввесь цінник знала на память.

— Такий буде мій — або — мій буде на пятнацять гульденів ліпший і буде кількох карапанярів більше — говорила тоді гордо.

Часом верталася у свою кімнатку в сутеринах пригноблена. Приключалося воно все, скільки разів побачила похорон якогось великого богача.

— Це мусіло коштувати ціле майно. Які щасливі мусять бути богачі! — зітхала сумно та мимохіть приходив їй на думку Карло Вереш.

Отже всеж таки був хтось, ким стара Пріклерова цікавилася. Хтож це міг бути такий? Може хтось із своякіє? О ні, ті вже давно не жили. Карло Вереш був лише вбогим учнем, що тому двацять літ жив у її темній кімнатці в сутеринах.

Був це негарний, рудий хлопець. В усьому божому світі не мав нікого й нічого, крім розуму та пильности. Та це вистарчає, щоби мати більше.

Колиж рудий хлопець розпістер крила до лету, довго слідкувала його бабуся пильненько зі своєї кімнатки в сутеринах.

А він ріс із дня на день. Зпочатку, лише подекули подибала старенька його назвище в часописах, та вкінці прийшов час, що читала його що дня. Бо Карла Вереша вибрали послом до сойму і він став великою, славною людиною.

Всюди прославляли його як людину, що вставляєся за народніми справами та краснорічивістю картав могутніх. Він напевно не пізнав би її. А вона цікавилася долею свого бувшого комірника, начеб це був герой повісти, прочитаної до половини. До чого він доведе, як далеко зайде та який матиме похорон, коли помре? Бо якість цохорону це найліпше мірило величини людини, бо — думала стара сторожиха — тоді найкраще видно, скільки хто був варта за життя. Тай не так дуже помилялася стара Пріклерка.

Літа приходили й переходили, а девятьдесять пять гульденів старої сторожихи зросло до девятьдесять сім. Панчоха наповнялася дуже поволеньки, бо рідко коли могла Пріклерка зі свого невеличкого заробітку відложити шістку.

Та що тимчасом сталося з Карлом?

Імя його зникло помало зі сторінок часописів. Люди любилися й ненавиділися далі, часописи все приносили найсвіжійші події, одначе назвище Карла Вереша зникло. Що могло статися з ним? Може виїхав за кордон, може змінили йому назвище тому, що піднесли його до шляхотського стану.

Старенька забула зовсім про перерваную історію та пригадувала її собі лише тоді, коли хоронили великого пана. Та це приключалося доволі рідко.

Літа минали скоро. Богато домовин перевезли тимчасом Керейською вулицею, проминула ціла генерація, а стару Пріклерову можна було все бачити на похоронах.

Одного вечора, як вертала з цвинтаря і пристанула перед виставою, щоби глянути на ціни похоронних вінців, пересунувся попри неї нужденний обдертий мущина.

Стара оглянулася мимохіть і глянула за ним, бо здавалося, наче знає його. Зупинився перед пекарнею, тож можна було краще приглянутися нещасному. Мав на собі полатаний сурдут, а з черевиків визирали голі пальці. Жадібно поглядав на печиво. Газове світло освітило його лице і старенька пізнала його нараз.

— Карло! — озвалася тихо.

Людина в лахмітті озирнулася трівожно.

— То ви, справді? Ви мене не пізнаєте? Таж я вдова Пріклерка, що ви в неї колись жили. Не дивіться на мене, як на чужу.

Ноги нещасника задріжали, мусів спертися об ліхтарню, щоби не впасти.

— Ви хорі, бідний, любий Карле. Ходіть, пане, зі мною. Як це могло дійти до того! Так, так, я все думала, що краще не задиратися із всесильними.

Він не відповів ані словечком.

Без слова дав вести себе та за пів години найшовся знову в кімнатці, відкіля тому богато літ почав свою мандрівку. Всі, всі нині слідні слави промайнули безслідно. Між „учора" і „нині" не було нічого. Лежав нині знову там, де лежав давніще, може навіть у тім самім ліжку. Бабуся доглядала його, варила йому покріпляючий чай, одначе нещасному погіршало що дня рано. Колиж стара Пріклерка на третій день пробудилася, був уже трупом. Стерла пальцем слюзу з ока. Потім узяла зі шафки стару панчоху, висипала гроші та поділила їх на дві рівні части.

— Для вашої жінки, як я, похорон за сорок девять гульденів вистарчить. Свічок не буде. Дістану стару капу. Та й так добре.

За других сорок девять гульденів похоронили її бувшого комірника. Тепер могла бачити зовсім напевно, як виглядатиме її похорон.

ТОЛСТОЙ І ТУРГЕНЄВ.

Між Толстим і Тургенєвом панував великий антагонізм. Коли в 1869. обі славні письменники найшлися як гості в хаті поета Фета, прийшло між ними до суперечки, так що вкінці Толстой визвав Тургенєва на двобій. Тургенєв не явився до двобою, виправдуючися перед Толстим. Але небаром післав Тургенєв Толстому огірченого листа, в якому докоряв йому за те, що розповідає, будьто він (цебто Тургенєв) боявся приняти двобій. Толстоєву відповідь Тургенєву, який говорив, що знищив відповідь, найдено недавно у Пушкінській хаті пім старими паперами. Російські часописи оголосили недавно текст того листа, який звучить: „Поважаний Пане! В листі, який Ви прислали мені, називаєте моє поступування нечесним, крім того ви мені особисто сказали, що вибєте мене по морді". Всетаки прошу, Вас, щоби Ви простили мені та не жадаю ніякої сатисфакції". Шістнацять літ пізніше Толстой знову писав до Тургенєва, що не почуває до нього ніякого жалю, та просив, щоби простив йому. Тургенєв ввічливо відповів, відвідав Толстого, перепросувалися оба, але душевний контраст ніколи не минувся між ними.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ